

Vieraalla maalla

Mark Mallon: *Aregemia*, Tammi 2010

Aregemia on *Särö*-kirjallisuuslehtä päätoimittavan **Mark Mallonin** (s. 1967) esikoisteos. Kokoelman avaa tietoisuudeksi asettautuva teksti, jonka mukaan *Aregemia* on saarivaltakunta Norjanmerellä. Asukkaita vajaan 700 000, ilmasto leuto, pääelinkeinona teollisuus. Kuriositeettina maanalaiset tunneliverkot, joissa menneinä vuosina kouluttiin kansakunnan nuoria. Näin kertoo virallinen tieto, mutta mitä selviää, kun aregemialaiset itse pääsevät ääneen?

Maan alle johtavia ovia, rajavyöhykkeitä, tehtaista vaeltavia lapsia. Ahdistuksen maisemaa halkovat junankiskot. Niitä pitkin kulkevat sotilailla pakatut junavaunut, niitä seuraten katoaa isä salaiselle matkalleen. *Aregemian* todellisuus on valvovia kameroita ja tyhjiä jättömaita. Jossain rojun seassa vaeltelevat ihmiset.

Lapsi katsoo ja ihmettelee

Näkijöiksi nousevat ennen kaikkea lapset. Lapsenkatse valaisee milloin äänetöntä perheriitaa, milloin nuhjuista katumaisemaa. Lapsi näkee ja kuulee kaiken, mutta jotakin jää ymmärtämättä. Sama käsittämisen laki taitaa päteä myös aikuisiin, mutta nämä eivät löydä itsestään rehellisyyttä myöntääkseen sen.

Jostein Gaarder esittelee *Sofian maailma* -romaanissa ajatuksen siitä, että lapsi on vielä epävarma siitä, mikä kaikki tässä maailmassa on mahdollista. Niinpä lentoon nouseva isä on ihmeenä samanarvoinen kuin naapurin koira, joka haukkuu hassusti. Samankaltaisia tuntemuksia heijastuu mielivallan ja epämääräisen uhan alla elävistä aregemialaisista: kun mitä vain voi tapahtua, muuttuvat mahdollisen ja mahdottoman määritelmät haperoiksi.

Lapsi-tematiikan pyörittely voisi helposti lipsahtaa sentimentaaliseksi, mutta *Aregemian* keinot ovat hienovaraisia. *"Aika etenee lapsi lapselta, kuuluu sanonta valtiossa joka on abstrakti/koska siinä noudatetaan samaa lakia joka/valtion synnytti."* Jokainen lapsi on syytös tulevaisuudesta: tällaisenko maailman sinä minulle rakensit?

Yhteiskunnallisen tason sijasta runojen tutka karkaa intiimimpien asioiden äärelle. Paljon puhutaan parisuhteesta, ja silloin painopiste on siellä, missä loppu alkaa. Kuten runo itse sen määrittelee: *"Taivas muodostuu laatoista. Juuri/tällaiseksi kuvittelin eromme. Että se on tuntemattoman ihmisen/kuoleman kaltainen. Että se rakentuu pala palalta etemme."*

Kokoelman edetessä avaustekstin maalaillema vaihtoehtomaailma supistuu yksittäisiksi viittauksiksi. Teoksen todellisuus alkaakin muistuttaa taustakuvaa, jota vasten runojen tarinat asettuvat. Moni tapahtumasarja jää irralleen, mutta ehkä suuren kertomuksen hahmottelu ei tähän todellisuuteen istukaan.

Suhteellisuusteoriaa

Kokoelmalla on kaksi perusrhythmiä: hengästynyt ja seisahtunut. Hitaus ilmenee tyhjänä tuijotuksena, muutoksenpelkona, verkkaisena vaelteluna. Toisinaan tahti kiihtyy, ja silloin pintaan livahtaa hätä ja huoli: *"Ovi lakkasi avautumasta./ Kuka nousee portaita?/ En näe ketään./ Sano jotain./ Koskettaako joku niskaasi?/ En vieläkään näe ketään./ Herää. Kuuletko."*

Kokoelman alku lupaa hurjia harhanäkyjä, mutta niiden sijasta *Aregemian* polttoaineeksi taitaakin päätyä arkielämä. Elämänsä kulku on mielivaltaista ja kummaa, ja kaikkein perustelemattomimmilta tuntuvat lopulta ne valinnat, joiden selittämiseksi on nähty eniten vaivaa. *Aregemia* tarttuu niihin hetkiin, joiden aikana jokapäiväinen pysähtyy tarkasteltavaksi.

Näkeminen ei ole kivutonta: *"Haluan peittää näyn lapsesta/jollain mikä on jo kuollut,/ jonkin linnun höyhenillä."* Paljastumisen pelkoa symboloivat kokoelmassa toistuva teema valosta ja sitä varjon lailla seuraavasta kummituksesta, "arvaamattomasta kuolemasta". Onhan havahtuminen aina shokki, eikä ihminen taida mitään pelätä niin kuin tuntematonta. Tässä maailmassa uhka ei häily yläpuolella, se on otsan takana ja sydämessä.

Sarianna Kankkunen

[sarianna.kankkunen\(at\)helsinki.fi](mailto:sarianna.kankkunen(at)helsinki.fi)